

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

fundația pentru
parteneriat

Centrul de
Resurse pentru
Comunitățile
de Romi

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

eea
grants

După un sfert de secol – conferința regională despre romi și discriminare

Cluj Napoca, 29 -30 septembrie 2015

Introducere

"Mulți dintre cei aproximativ 10-12 milioane de romi din Europa se confruntă cu prejudecăți, intoleranță, discriminare și excluziune socială în viața lor de zi cu zi. Ei sunt marginalizați și trăiesc în condiții socio-economice dificile. Acest lucru este de neacceptat în Uniunea Europeană la început de secol 21."

"Strategia Europa 2020 a Uniunii Europene pentru o creștere sustenabilă și incluzivă nu lasă loc marginalizării economice și sociale față de cea mai mare minoritate din Europa. Sunt necesare acțiuni clare, într-un dialog activ cu romii atât la nivel național cât și la nivel european. Sarcina principală le revine autorităților publice, însă este în continuare o provocare dată de faptul că integrarea socială și economică a romilor este un proces bidirecțional care necesită o schimbare de mentalitate a majorității oamenilor, dar și a membrilor comunităților de romi." (Cadru UE pentru Strategiile Naționale de Incluziune a Romilor până în 2020).

Conferința regională despre romi și discriminare va privi în mod constructiv, dar și critic ultimii 25 de ani de politici publice pentru romi, dar și programele și provocările pentru viitor. Evenimentul va reuni o diversitate de actori implicați în acest domeniu – organizații ale societății civile care implementează proiecte pentru romi, operatori de programe pentru ONG-uri, reprezentanți ai unor instituții europene (Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul European), experți și cercetători în domeniul antidiscriminării, al politicilor publice, dezvoltării ONG-urilor, dar și organizațiilor finanțatoare din Centrul și Estul Europei.

Ne propunem să oferim un cadru potrivit pentru un schimb de opinii și bune practici din partea organizațiilor care lucrează cu romi și nu numai, active în domeniul influențării de politici și în rezolvarea problemelor comunitare, dar și să identificăm domenii în care experții în politici publice și donatorii ar trebui să își direcționeze activitatea în anii următori.

Sesiunile ulterioare sunt astfel gândite încât să permită dezbateră temelor de politici publice, participarea activă a romilor, dezvoltarea tinerilor romi, discriminarea, participarea femeilor romi, migrația, teme din domeniul educației, sănătății, ocupării forței de muncă și locuirii pentru romi. Perspective naționale și locale din România, Ungaria, Slovacia, Republică Cehă și din Bulgaria vor fi cu precădere subliniate pe parcursul prezentărilor.

Conferința este organizată de Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi în Cluj-Napoca, România, cu sprijinul financiar al Fondului ONG din Granturile EEA și din Granturile norvegiene.

PROGRAMUL
Cluj Napoca, 29 - 30 Septembrie 2015

Marti, 29 Septembrie, 2015

Până la 9.30	Sosirea și înregistrarea participanților
9.30 - 10.45 <i>Locația: Hotel Napoca, Sala Forum</i>	Sesiunea de deschidere/Plen: După un sfert de secol. Conferința regională despre romi și discriminare Mesajul de bun venit: reprezentanți ai grupului de tineri activiști romi, despre provocări în următorul sfert de secol Moderator: Ionuț Sibian , Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, România, Director Executiv, Fondul ONG în România
Elsbeth Sande Tronstad	Secretar de Stat, Ministerul de Afaceri Externe, Norvegia
Ciprian Necula	Secretar de Stat, Ministerul Fondurilor Europene, România
Lina Papamichalopoulou	Comisia Europeană, Head of Unit, Politici de Nondiscriminare și coordonare roma
Florin Moisă	Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, România
Descriere: Invitații vor prezenta principalele provocări legate de antidiscriminare în ceea ce îi privește pe romi în context european și acțiuni specifice pe care le întreprinde fiecare pentru anii următori.	

10.45 - 11.15   Pauză de cafea

11.30 - 13.00 <i>Locația: Hotel Napoca, Sala Forum</i>	Sesiune în plen: Strategiile Naționale de Incluziune a Romilor - de la dezirabilitate politică la politici publice coerente și rolul organizațiilor societății civile
--	--

“Cadrul UE pentru Strategiile Naționale de Integrare a Romilor până în 2020” Comunicarea Comisiei Europene către statele membre a generat un stadiu nou în formularea politicilor publice la nivelul Uniunii Europene, într-un context în care migrația romilor din noile state membre a devenit o dificultate în creștere pentru țările vizate. Încercările Comisiei Europene de a genera documente de politică publică eficiente nu conduc deocamdată către schimbarea dorită, atâta timp cât cele “10 principii comune de bază pentru incluziunea romilor” încă trebuie să fie aplicate. Cele mai frecvente critici venite din partea organizațiilor societății civile, mai ales a celor rome, sunt cele legate de lipsa voinței politice, a transparenței, limitări ale mecanismelor de finanțare relevante, etc. Principiul participării romilor la întregul proces de elaborarea a politicilor publice este încă un subiect fierbinte.

Sesiunea va prezenta câteva dintre cele mai importante probleme legate de participarea organizațiilor societății civile în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea rezultatelor strategiilor naționale de integrare a romilor. Ne vom concentra pe identificarea bunelor practici, dacă acestea există, a metodelor de îmbunătățire a proceselor și motive pentru care acestea funcționează sau nu și ce ar trebui făcut în termeni practici.

Lina Papamichaloupoulou	Comisia Europeană, Head of Unit, Politici de Nondiscriminare și Coordonare Roma
România	Iulius Rostas, OSI Fellow, Lector Universitatea Corvinus, Budapesta
Bulgaria	Rumyan Russinov

Ungaria	Janos Wagner
Republica Cehă	Jakob Hurrle
Slovacia	Lydia Gabcova
Moderator: Marton Rovid	Coordonator din partea societății civile, responsabil cu monitorizarea Strategiilor Naționale de Incluziune a Romilor

13.00 - 14.00 Prânz

14.00 - 15.30 Sesiuni paralele - Cum să depășim eterna provocare: participarea romilor

A1 Îmbunătățirea abordărilor strategice în formularea politicilor - de la nivel local, regional și național către nivelul european

Locația: Forum Hall

Această sesiune va trata problematica formulării de politici publice și rolul ONG-urilor, mai ales al celor romi, în acest proces. Teme de discuție:

- Rolul OG-urilor în stabilirea agendei publice;
- Puncte tari și puncte slabe ale ONG-urilor în procesul de formulare a politicilor publice;
- Modalități de îmbunătățire a capacității de participare în stabilirea agendei publice la nivel **local, regional, național și internațional**;
- Bune practici în participarea ONG-urilor la procesul de stabilire a agendei publice.

Marek Hojsik	Open Society (CZ) Participarea romilor în programul fondurilor U.E. 2014-2020
Zora Popova	Cum se fac politicile pentru romi: provocări și posibile soluții Cercetator Asociat, ECMI
Ann Morton Hyde	Think International (GB) Implicarea factorilor de decizie în formularea politicilor pentru romi
Eniko Vincze and Simona Ciotlăuș	Universitatea Babeș Bolyai (RO) Limitele proiectului bazat pe "extirparea sărăciei" în contextul deficitului politicii de stat.
Mihai Neacșu, Adrian-Nicolae Furtuna	ROMANO KHER- Centrul de Cultură Națională a Romilor, Etno Incluziunea Etno educațională - rolul său în procesul social
Moderator: Marian Daragiu	Manager Proiect, Director Executiv, Fundația Ruhama (RO)

B1 Dezvoltare comunitară - implicarea efectivă a romilor în comunitățile multi-etnice

Locația: Sala Ambassador

Când discutăm despre participarea romilor la viața comunității, probabil cel mai înalt nivel de participare este dat de capacitatea membrilor comunității, inclusiv cea a romilor, de a lua decizii și de a le transforma apoi în acțiuni în beneficiul întregii comunități. Această sesiune se va concentra pe provocările cărora trebuie să le facă față romii în încercarea de a se implica pe deplin în viața comunității locale, cu exemple de bune practici venite din partea organizațiilor societății civile de romi și nu numai.

Tibor Beres	Fundația Autonomia (HU)
Oana Luiza Taba	Romani CRISS (RO) Emanciparea și drepturile de conștientizare pentru Romi

Cveta Petkova	Intermediari în probleme de sănătate și rolul lor în procesul de dezvoltare a comunității- experiența bulgară
Daniel Rădulescu	Sastipen(RO) Dezvoltarea comunitară prin centre comunitare
Oana Mihăiescu, Georgiana Enache	Amare Rromentza (RO) Implicarea efectivă a romilor în comunitățile multietnice
Marius Jitea	Consiliul Europei, Programul ROMACT
Luca Mirabela	Asociația pentru Promovarea Incluziunii Sociale, APIS
Moderator: Costel Bercus	Fost Președinte al Roma Education Fund (RO) Centrul pentru Educație și Asociația Drepturilor Omului

C1 Privind către viitorul mișcării romilor – tânăra generație

Locația: Sala Foyer

Ultimii 25 de ani de activism în rândul romilor au fost impresionanți și am fost martorii ascensiunii și declinului câtorva generații de romi care au făcut o diferență și au influențat în mod clar status-quo-ul comunităților de romi. Această sesiune va dezbate statutul tinerei generații de activiști romi și implicarea lor în viața comunității locale, dar și la nivel național și internațional. Se vor trata teme ce țin de împărtășirea unor experiențe de lucru cu tineri romi, prezentări de proiecte simbol în promovarea tinerei generații de romi, rezultate și provocări ale măsurilor de acțiune afirmativă.

Duka Annamaria	Andrea	Fundația UCCU(HU) Implicarea și angajamentul de tineri activiști romi in metodologia și utilizarea educației informale ca un instrument de dialog
Aura Benea, Daniel Alexandrescu		Fundația PACT
Lucian Gaman		Centrul de Resurse APOLLO (RO)
Marius Tudor		Centrul de Resurse Pentru Incluziune Socială, Ploiești (RO)
Catalina Olteanu		Agenția de Dezvoltare Comunitară Împreună Ce vrei să te faci când o să fii mare
Cristina Tănase		Salvați Copiii (RO)
Moderator: Dan Pavel Doghi		Roma Education Fund, Budapesta

D1 Implicarea femeilor rome

Locația: Sala Diplomat

Discriminările multiple în rândul femeilor rome sunt foarte bine cunoscute și cele câteva încercări de a aduce această temă pe agendă publică la nivel național sau european nu sunt suficiente atâta timp cât statisticile arată decalaje mari în educație, angajare, sănătate, locuire, etc. Situația femeilor rome rămâne dificilă, dar inițiative noi ale organizațiilor societății civile aduc o schimbare timidă dar importantă în participarea femeilor în comunitate. Sesiunea va explora aceste provocări și se va concentra pe exemple de succes ale implicării femeilor rome în proiecte implementate de organizații rome și ne-rome ale societății civile.

Crina Morteau	TBC
Carmen Gheorghe	E-Romnija, (RO) Modele de participare locală in interesul Femeilor Rome
Andreea Braga	Centrul Filia, Violența împotriva femeilor rome - O problemă invizibilă pentru agenda publică
Mihaela Gheorghe	Centrul de Educație și Asociația Drepturilor Omului (RO) Provocări pentru educația școlară a fetelor rome

Moderator: **Nicoleta Bitu**

Director Executiv, Romano Buti-Q (RO)

15.30 - 16.00

Pauză de cafea

16.00 - 17.30

Locația: Hotel Napoca, Sala Forum

Sesiune plenară: **Lecții învățate din valurile de migrare a romilor în Europa. Ce urmează (ca destinație)?**

Migrația recentă a romilor a creat dificultăți mai multor state membre din Europa. Dificultatea de a gestiona integrarea romilor este crescută de răspunsul negativ al populației unde trăiesc romii, de prezentările din mass-media sau de discursurile politicianilor în căutare de voturi. Cu foarte puține eforturi de a-i integra pe migranții romi, percepuți de multe ori că fiind doar în căutarea de beneficii sociale, răspunsul strategic este simplu – mutarea problemei cât mai departe posibil. Prin urmare, suntem martorii unor acțiuni de distrugere a așezărilor romilor, familii de romi care sunt trimise înapoi în țările de origine, atacuri violente sau amenințări ale populației locale, etc. Dezbateră se va concentra pe cele mai recente discuții legate de migrația romilor, provocări în integrarea lor și soluții posibile la nivel internațional.

Andrey Ivanov	Agencia pentru Drepturi Fundamentale
Adrew Ryder	Universitatea Corvinus, Budapesta
Joanna Kostka	Migrația săracilor: Studiu de caz despre migranți romi de origine română în orașul Wrocław NOMADA Association for Multicultural Society Integration
Ciprian Necula	Ministerul Fondurilor Europene, Romania
Valeriu Nicolae	Romii activisti
Rumyan Russinov	Centrul de Susținere a Politicii Publice(BG)
Iulius Rostas	OSI Fellow, Lector Universitatea Corvinus Budapesta
Moderator: Bernard Rorke	Roma Education Fund (HU)

20.00 - 21.30

Recepție

Locația: Casino Centrul de Cultură Urbană Cluj, Parcul Central Cluj Napoca

Cuvânt de deschidere din partea:

Florin Moisă - Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi (RO)

Miercuri, 30 Septembrie

9.30 – 10.30

Sesiune în plen: **ANTI...ce? Antidiscriminare, anti-gipsysm în Europa**

Locația: Hotel Napoca,

Sala Forum

Anti-gipsysm-ul ... "poate fi definit ca o formă de dezumanizare, pentru că prejudecata împotriva romilor trece dincolo de stereotipurile rasiste în care romii sunt asociați cu atitudini și comportamente negative. Prin dezumanizare romii sunt văzuți ca fiind mai puțin oameni; și, fiind mai puțin oameni, ei sunt percepuți ca nefiind calificați din punct de vedere moral să aibă drepturi egale cu cele ale restului populației." (Valeriu Nicolae, Către o definiție a anti-gipsysmului, 2006)

Antidiscriminarea, Anti-gipsysmul au devenit cuvinte comune pentru mișcarea civică din Europa și reflectă o realitate crudă a statutului romilor. Indiferent de legile naționale adoptate, de directivele date de Comisia Europeană, de comisiile de egalitate sau de alte instituții similare create, de rapoartele scrise, de campaniile de conștientizare implementate, romii sunt încă discriminați pe tot cuprinsul Europei - de la cel mai fin până la cel mai flagrant tip de discurs rasist, acte violente și discurs instigator la ură.

Această sesiune va explora provocările actuale legate de discriminarea romilor și anti-gipsysm, cu accent pe răspunsul organizațiilor societății civile la aceste probleme și domenii în care donatorii și decidenții politici ar trebui să acționeze.

Bernard Rorke	Roma Education Fund Combaterea antigipsysmului: ce e de făcut?
Cătălin Berescu	Arhitect Romii și discriminarea de locuire
Eniko Vincze	Universitatea Babeș Bolyai (RO) Combaterea împotriva discriminării structurale prin strategia rețelei școlare incluzive
Andras Ujlaky	Director executiv, ERRC (HU) Litigiul segregării școlare a copiilor romi și a procedurilor privind încălcarea dreptului comunitar care rezultă de către CE
Moderator: Gergely	Dezideriu Expert Antidiscriminare (RO)

10.30 – 10.45 Pauză de cafea

10.45 – 12.15 Sesiuni paralele:

A2 Masă rotundă: Fără date, fără politici, fără nici o responsabilitate. Rolul cercetării și colectării de date în formularea de politici publice pentru romi.

Locația: Hotel Napoca, Sala Forum

Ultima decadă a creat o mișcare în colectarea de date pe teme care îi vizează pe romi, de la Recensământ până la cercetări sociologice cu eșantioane mai mult sau mai puțin reprezentative de populație romă. În consecință, mai multe rapoarte și cercetări publicate prezintă situații detaliate despre populația romă în diferite țări, chiar date comparative între țări și perioade de timp. și totuși, colectarea de date nu este un proces sistematic și nici nu este urmat de un flux în procesul de formulare a politicilor publice.

Sesiunea va explora principalele probleme în colectarea de date și în procesul de formulare a politicilor publice, se vor prezenta diferite experiențe ale unor țări și metode de lucru și se vor colecta recomandări pentru decidenții politici la nivel național și european.

Andrey Ivanov	Agencia pentru Drepturi Fundamentale
Lazslo Fozsto	ISPMN (RO) SocioRoMap SocioRoMap
Daniela Tarnovschi	Fundația pentru o Societate Deschisă (RO) Importanța cercetării și colectarea de date pentru formularea de politici publice
Adam Kulman	Expert, former MtM/OSF Budapesta Leții de politici publice din evaluarea independentă în programele la scară largă finanțate de UE
Eugen Baican	Universitatea Babeș Bolyai(RO) Integrarea socială a romilor în societățile europene- dincolo de multiculturalism
Eniko Vincze	Universitatea Babeș Bolyai(RO) Chipuri și cauzele marginalizării romilor în mediul local. Anchetă contextuală a Studiului UNDP / Banca Mondială / CE Regional Roma 2011, concentrându-se pe Ungaria, România, Serbia
Laura Marin	Asociația Catalyst for Education and Social justice Roma public policy formulation cu cercetătorii romi - un pas spre o viziune
Moderator: Dan Chiribucă (TBC)	Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș Bolyai (RO)

B2 Masa rotundă: Monitorizarea, raportarea și pedepsirea acțiunilor motivate de ură împotriva romilor

Locația: Hotel Napoca, Sala Ambassador

Romii sunt una dintre cele mai întâlnite ținte ale discursului instigator la ură în Europa și consecința extremă a răspândirii acestui tip de discurs este încurajarea săvârșirii unor infracțiuni bazate pe ură. Mai mult decât discursul instigator la ură, infracțiunile bazate pe ură sunt mai greu de cuantificat datorită procedurilor variate de raportare, de la o țară la alta sau lipsei acestor proceduri, în unele cazuri. În această sesiune se va discuta eficiența mecanismelor de monitorizare și raportare, în timp ce se vor investiga și procedurile judiciare de succes în cazul infracțiunilor comise împotriva populației rome.

Ștefan Luca	ERRC (HU) Litigii Strategice la Centrul European pentru Drepturile Romilor
Marian Mandache	Romani CRISS (RO)
Istvan Haler	Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (RO) De la discursul de ură la discriminare.
David Martín Abánades	Diversity Manager Representative, Fuenlabrada Police Service, Spain Echipa de management a diversității, Fuenlabrada Police Service, Monitorizarea și lupta împotriva infracțiunilor motivate de ură
Dezideriu Gergely	Expert Antidiscriminare
Moderator: Delia Niță	Centrul pentru Resurse Juridice (RO)

12.15 - 12.45 Pauză de cafea/ Brunch

12.45 – 13.45 Ideile care conturează următoarea decadă (a incluziunii romilor)

Începând din 2005 Decada de incluziune a romilor a promovat patru domenii principale: educație, sănătate, ocuparea forței de muncă și locuire, alături de domeniul transversal de antidiscriminare.

Aceste domenii au fost apoi preluate de aproape toate inițiativele internaționale, inclusiv de Comisia Europeană, care le-a cerut statelor membre (în Cadrul UE pentru Strategiile Naționale de Integrare a Romilor până în 2020) să dezvolte strategii noi de incluziune a populației rome. Sesiunea va prezenta câteva dintre cele mai bune exemple din acest domeniu, prin facilitarea transferului de know-how și prin schimbul de bune practici.

a) Educație	Maria Kovacs – RWCT România LIT3 – Proiectul alfabetizarea cub
b) Ocupare a forței de muncă	Nicoleta Bitu- Romano Buti-Q Mestesukar Butiq
c) Locuire	Lorin Niculae – Fundația pentru o Societate Deschisă, România Proiectul Arhipera
d) Tineret	Cătălina Olteanu, Agenția de Dezvoltarea Împreună “Ce vrei să te faci când o să fii mare”
Moderator: Florin Moisă	Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi

13.45 – 14.15 Sesiunea de închidere. Remarci finale

Locația: Hotel Napoca, Sala Forum

Florin Moisă	Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, România
---------------------	---

14.15-15.30 Prânzul

15.30 – 18.00 Vizită pe teren

- Datorită aspectelor organizatorice care trebuie stabilite dinainte, interesul și disponibilitatea de a participa la vizita pe teren ar trebui să fie exprimate din momentul înregistrării la conferință, mai ales pentru participanții internaționali la conferință.
- 3-4 proiecte și comunități la o distanță de 30 km de Cluj pot fi vizitate, organizate în 3-4 grupuri separate de până la 6 persoane.